// NOTAT

Arbeidsmarkedet nå - september 2011

"Arbeidsmarkedet nå" er et månedlig notat fra seksjon for Utredning i Arbeids- og velferdsdirektoratet. Notatet er skrevet av Karl Jacobsen Karl.Jacobsen@nav.no, 30. september 2011.

Stabil utvikling i ledigheten

Ved utgangen av september var det registrert 65 300 helt ledige hos NAV. Dette utgjør 2,5 prosent av arbeidsstyrken. Sammenlignet med september i fjor er det 6 200 (-9 %) færre registrerte helt ledige.

Sesongjusterte tall viser at det har vært kun ubetydelige endringer i ledigheten siste måned. Antallet helt ledige gikk ned med i underkant av 100, mens summen av antallet helt ledige og ordinære tiltaksdeltakere økte med i overkant av 100 i løpet av september. Tilgangen på nye arbeidssøkere[1] som melder seg til NAV var uendret fra forrige måned. Tallet på nye ledige stillinger fortsetter å gå ned. Nedgangen i nye ledige stillinger indikerer en svakere etterspørsel etter arbeidskraft.

Figur 1. Utviklingen i antallet registrerte helt arbeidsledige, summen av ordinære tiltaksdeltakere og arbeidsledige og arbeidsledige ifølge Statistisk sentralbyrås arbeidskraftsundersøkelse (AKU). Sesongjusterte tall. Januar 2001 – september 2011.

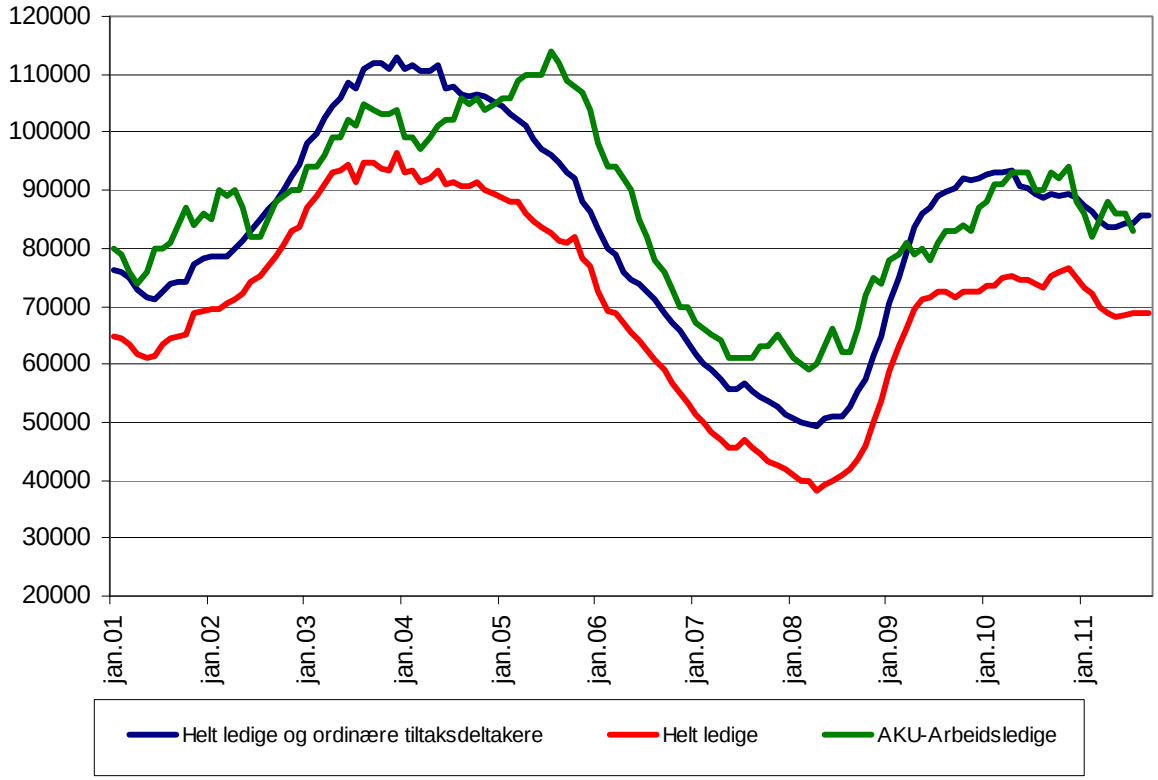

Kilde: NAV og SSB

[1] Inkluderer helt arbeidsledige, delvis arbeidsledige, ordinære tiltaksdeltagere og andre arbeidssøkere.

Stabil tilgang på nye arbeidssøkere

Etter å ha økt månedlig fra i vår, har tilgangen på nye arbeidssøkere i september stabilisert seg på samme nivå som forrige måned. Også sammenlignet mot september i fjor er tilgangen på nye arbeidssøkere uendret.

Figur 2. Tilgang av arbeidssøkere per virkedag og tilgang av ledige stillinger per virkedag.[2] Trend. Januar 2002 - september 2011.

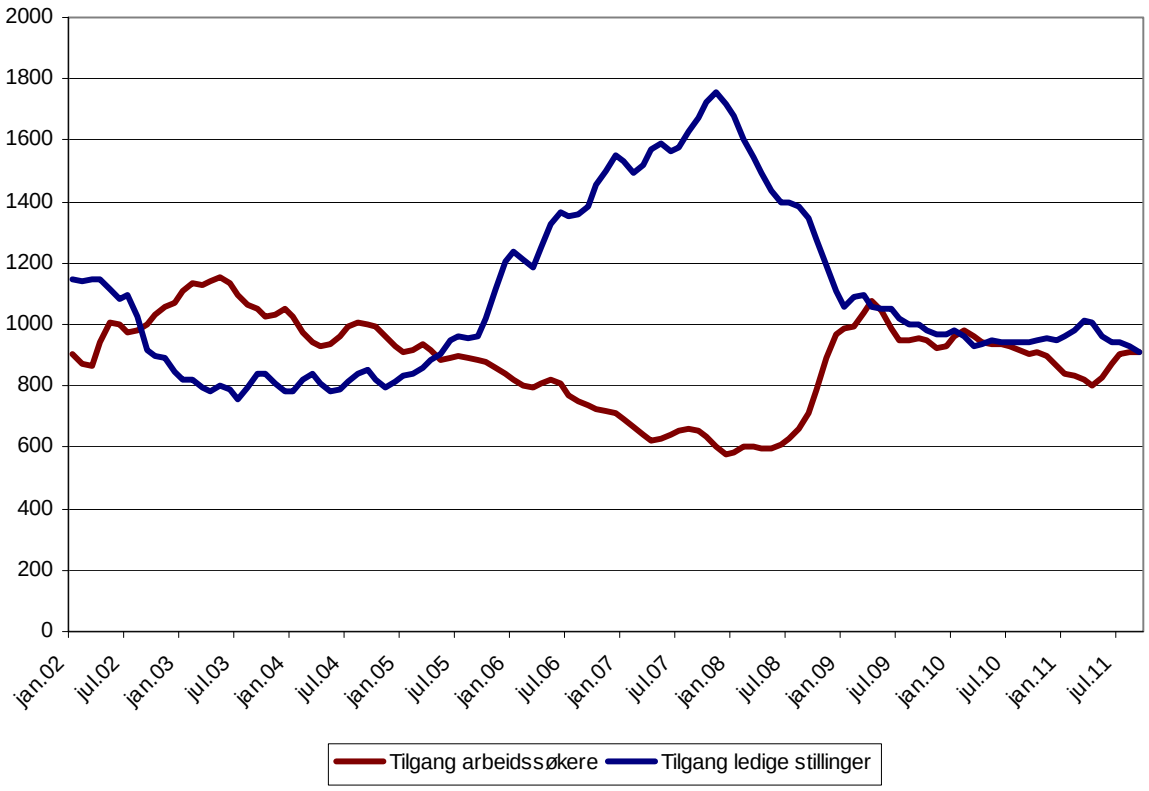

Kilde: NAV

Nedgang i nye ledige stillinger

Nedgangen i nye ledige stillinger fortsetter for sjette måned på rad. Utviklingen i antallet ledige stillinger indikerer at etterspørselen etter arbeidskraft har gått litt tilbake. Sammenlignet med i fjor, var nedgangen i stillingsutlysningene særlig stor innenfor barne- og ungdomsarbeid (-35 %), butikk- og salgsarbeid (-25 %) og serviceyrker og annet arbeid (-21 %). Innenfor ingeniør- og ikt-fag (23 %), bygge- og anleggsarbeid (22 %) og akademiske yrker (20 %) har det imidlertid vært en sterk økning.

Utviklingen i norsk økonomi

Byggeaktiviteten er økende. Ifølge foreløpige tall fra SSBs byggearealstatistikk har totalt igangsatt bruksareal gått opp drøyt 5 prosent første halvår i år sammenlignet med samme periode i fjor. Det er igangsatt bruksareal til bolig som driver økningen i totalt igangsatt

[2] Omfatter stillinger utlyst i media, registrert av arbeidsgiver på nav.no eller meldt til NAV.

bruksareal, med en vekst på 34 prosent. Igangsatt bruksareal til andre bygg er 9 prosent lavere første halvår i år sammenlignet med samme periode i fjor. Samtidig viser tall fra SSBs ordrestatistikk at ordretilgangen i bygge- og anleggsnæringen i alt økte med 7 prosent fra andre kvartal 2010 til andre kvartal 2011, mens ordrereserven økte med 18 prosent. Det er ordretilgangen på nye boliger som har økt mest, med 15 prosent, mens ordretilgangen innen anleggsprosjekter har økt med 6 prosent det siste året.

Nedgangen i industriproduksjonen fortsetter. Sesongjusterte tall fra SSBs produksjonsindeks viser en nedgang i industriproduksjonen på 1,2 prosent fra perioden mai til og med juli 2011 sammenlignet med perioden februar til og med april samme år. Næringsmiddelindustrien, trelast- og trevareindustrien, metallindustrien, næringene maskinreparasjon og – installasjon har hatt en nedgang i produksjonen, mens maskinindustri og bygging av skip og plattformer har hatt produksjonsvekst. Sammenlignet med samme måned i fjor, var industriproduksjonen i juli i år 5 prosent lavere. På den andre siden viser SSBs ordrestatistikk for industri økning i både ordretilgang (19 %) og ordrereserve (9 %) fra første til andre kvartal i 2011. Sammenlignet med samme kvartal i 2010, var ordretilgangen og ordrereserven henholdsvis 41 og 17 prosent høyere i andre kvartal 2011.

I følge SSBs investeringsstatistikk for 3. kvartal ligger samlede investeringer i industrien an til å bli 4 prosent høyere i 2011 enn hva de var i 2010. Det er ventet ytterligere oppgang i 2012. De samlede investeringer i industri, bergverksdrift og kraftforsyning anslås å ligge 12 prosent over tilsvarende tall for 2010. Et høyt investeringsnivå innenfor kraftforsyning er hovedårsaken til økningen. Anslagene for 2011 til olje- og gassinvesteringer er i SSBs investeringsstatistikk for olje- og gassvirksomheten blitt videre oppjustert fra 2. kvartal til 3. kvartal 2011. Investeringsanslaget innebærer en økning i olje- og gassinvesteringer på 21 prosent sammenlignet med i fjor.

Etter en nedgang måneden før, viser sesongjusterte tall fra SSB at husholdningenes varekonsum gikk opp med 2 prosent fra juli til august. Husholdningenes varekonsum, uten justering for sesongvariasjoner, var 5,7 prosent høyere i august i år enn samme måned i fjor.

Norges handelsoverskudd i august ble over 50 prosent høyere enn i august i fjor. Høyere verdi på råolje og naturgass var det viktigste bidraget til det økte handelsoverskuddet.

Utviklingen internasjonalt

Internasjonal økonomi er preget av usikkerhet, og da spesielt i industrilandene. Flere euroland har høy statsgjeld, og det er ikke klart om alle landene har evne til å betjene sin gjeld. Markedet priser inn en høy sannsynlighet for at Hellas vil måte misligholde gjeld, og det er økende usikkerhet rundt Italia. Det er ikke klart om eurolandene igjen vil gå sammen om nye redningspakker og hvordan disse pakkene i så fall vil bli konstruert. Mislighold av statsgjeld og fravær av økonomiske redningspakker vil virke dempende på aktiviteten i hele den internasjonale økonomien. Svake offentlige budsjetter grunnet ekspansiv finanspolitikk under finanskrisen, gjør at de fleste landene har lite rom for å føre en sterk motkonjunkturpolitikk. I USA er det usikkerhet rundt gjennomføringen av presidentens forslag til finanspolitiske tiltak, og om den amerikanske sentralbanken kommer til å kjøre en ny runde med trykking av penger for å stimulere økonomien.

Det internasjonale pengefondet (IMF) kom denne måneden med nye prognoser for verdensøkonomien. Med få unntak kuttes vekstanslagene for 2011 for alle land. Anslaget på global vekst i produksjonen for 2011 tas ned med 0,3 prosentpoeng til 4 prosent. Industrilandene, med USA i spissen, står for den største nedjusteringen. For USA dras vekstraten for 2011 ned med 1 prosentpoeng til 1,5 prosent. For euroområdet ventes en vekst på 1,6 prosent i 2011, noe som tilsvarer en nedjustering på 0,4 prosentpoeng. Øst- og Sentral-Europa spås en vekst på 4,3 prosent, mens det for Latin-Amerika og de utviklede landene i Asia ventes en vekst på henholdsvis 4,5 prosent og 8,2 prosent i 2011. For Midtøsten og Nord-Amerika ventes det en vekst på 4 prosent. Det ventes altså at forskjellen i vekstrater mellom fremvoksende økonomier og industrilandene fortsetter.

Arbeidsledigheten i USA har bitt seg fast på et høyt nivå. Med 9,1 prosent i august, holdt arbeidsledigheten seg på samme nivå som i juli. Sysselsettingen i privat sektor gikk noe opp i august, men en like stor nedgang i sysselsettingen innen offentlig sektor gjorde at sysselsettingen samlet holdt seg uendret.

Foreløpige sesongjusterte tall fra Eurostat viser at vekstraten i eurosonen var 0,2 prosent i andre kvartal. Dette er lavere enn vekstraten var i første kvartal.

Ledigheten faller mest innen bygg og anlegg

Sammenlignet med september i fjor har antallet arbeidsledige sunket mest i bygg og anlegg (-24 %) og ingeniør- og ikt-fag (-20 %). Yrker innen offentlig sektor, som barne- og ungdomsarbeid (5 %) og undervisning (2 %), erfarer fortsatt økning i antall arbeidsledige sammenlignet med samme måned for et år siden.

Arbeidsledigheten er høyest innenfor industriarbeid (3,6 %) og reiseliv og transport (3,6 %). Ledere (1,0 %) og undervisning (1,0 %) er yrkene med lavest arbeidsledighet.

Figur 3. Prosentvis endring i antall arbeidsledige etter yrkesbakgrunn. September 2010 – september 2011.

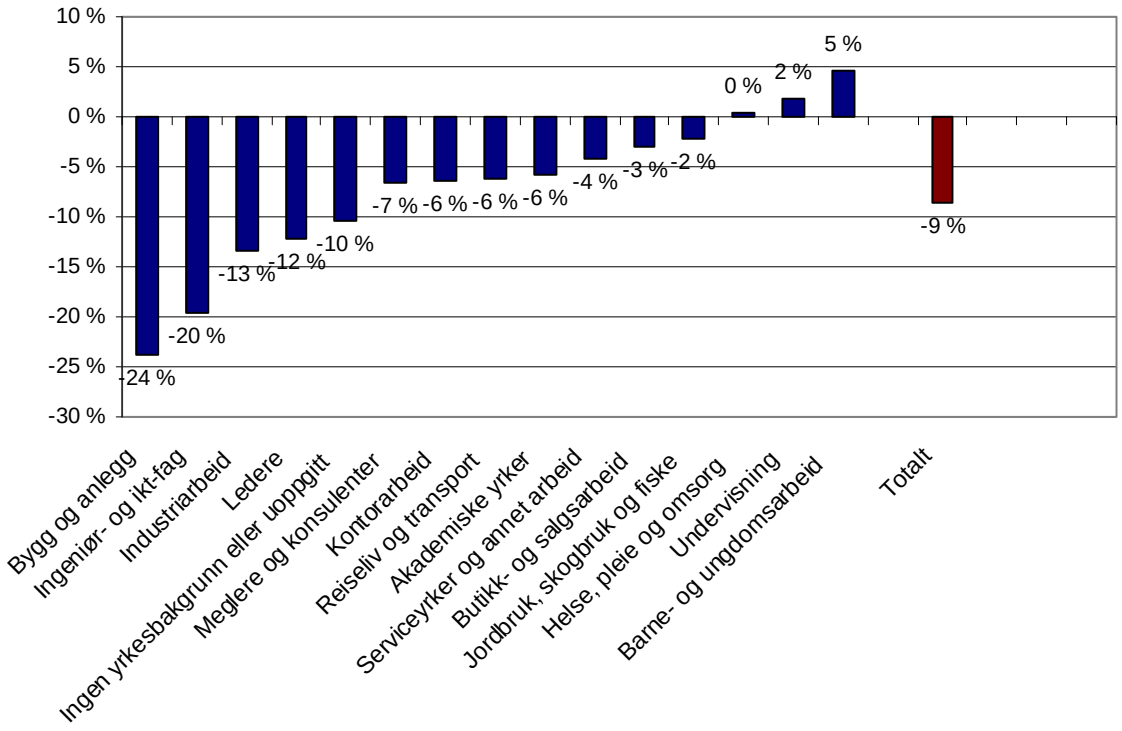

Kilde: NAV

Barne- og ungdomsarbeid
Barne- og ungdomsarbeidere har hatt en vekst i beholdningen av helt arbeidsledige på 6 prosent fra september i fjor til september i år. Dagmammaer, praktikanter og lignende har hatt en nedgang i helt arbeidsledige på 3 prosent sammenlignet med september i fjor.

Undervisning
Innen undervisning, som har lav arbeidsledighet og samtidig økende vekst i antall ledige, er det grunnskolelærere (10 %) som har hatt den største økningen i helt ledige det siste året.

Ingeniør- og ikt-fag
Det er nedgang i antallet helt ledige for alle grupper innenfor ingeniør- og ikt-fag. Størst nedgang i antallet helt ledige har sivilingeniører, sivilarkitekter o.l. (-28 %) og ingeniører og teknikere (-23 %).

Bygg og anlegg
I løpet av det siste året har antallet helt ledige falt mest blant elektrikere (-39 %) og vei og anleggsarbeidere (-34 %). Andre arbeidsarbeidere (-14 %) er de som har hatt minst nedgang i beholdningen av helt ledige fra i fjor.

Nedgang i antallet nye ledige

Antallet helt ledige med en arbeidssøkervarighet på under 4 uker var ved utgangen av september litt lavere (-2 %) enn på samme tidspunkt i fjor. Bygg og anlegg (-18 %) og ingeniør- og ikt-fag (-14 %) har hatt størst nedgang i antallet helt ledige med arbeidssøkervarighet på under 4 uker, mens meglere og konsulenter (11 %) og barne- og ungdomsarbeid (10 %) har hatt størst oppgang.

Sammenlignet med september i fjor var veksten i tallet på helt arbeidsledige som har søkt arbeid i 104 uker og mer høy (29 %). I august i var veksten i den samme gruppen sammenlignet med august i fjor høyere (36 %), så veksten ser ut til å ha avtatt noe.

Figur 4. Registrerte helt arbeidsledige med mindre enn 4 uker varighet som arbeidssøker etter yrke. Prosentvis endring september 2010 – september 2011.

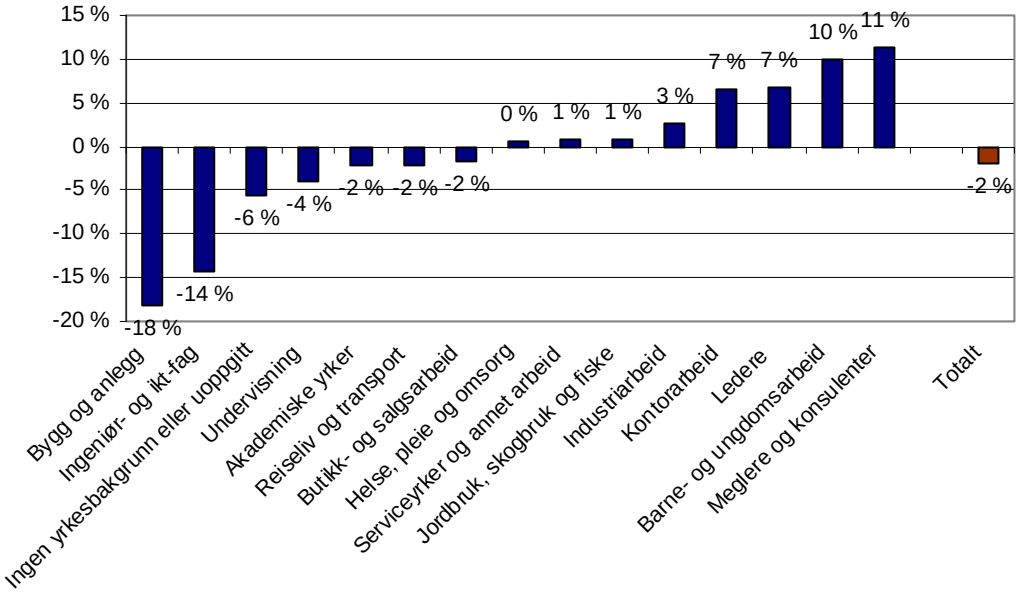

Kilde: NAV

Figur 5. Prosentvis endring i antall registrerte arbeidsledige fordelt etter arbeidssøkervarighet. September 2010 – september 2011.

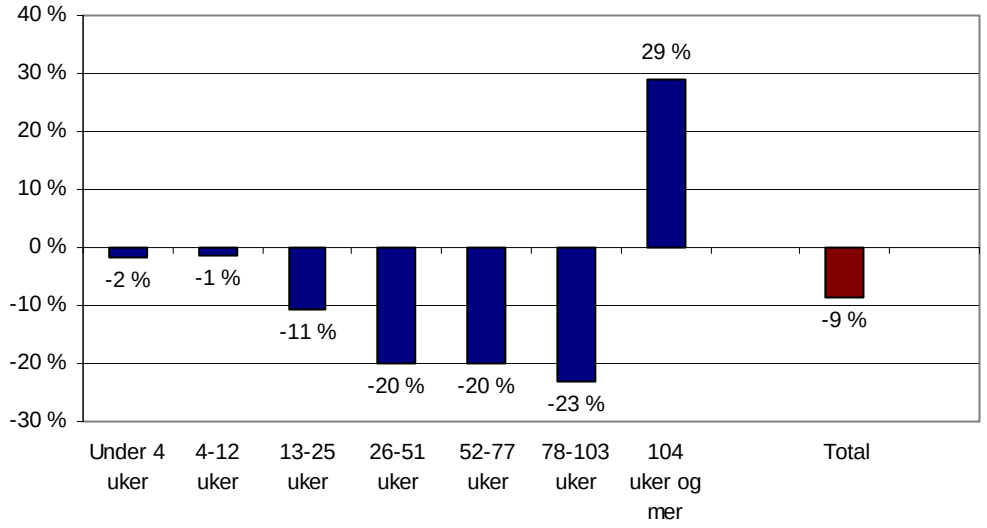

Kilde: NAV

Antallet ledige faller i de fleste fylkene

Med unntak av 4 fylker, faller antallet ledige i fylkene når tall for september i år sammenlignes med tall for samme måned i fjor. Oslo (-17 %), Sør-Trøndelag (-16 %) og Sogn og Fjordane (-16 %) har hatt størst nedgang i antallet arbeidsledige. På den andre siden. har registrerte ordinære tiltaksdeltakere samme periode gått opp i Oslo (71 %), Sør-Trøndelag (52 %) og Sogn og Fjordane (14 %). Fylkene med størst relativ oppgang i antallet ledige er Finnmark (6 %) og Telemark (4 %).

Ledigheten er nå lavest i Sogn og Fjordane (1,6 %) og Rogaland (1,9 %). Telemark (3,3 %), Finnmark (3,2 %) og Oslo (3,2 %) er fylkene med høyest arbeidsledighetsrate.

Figur 6. Prosentvis endring i antall arbeidsledige etter fylke. September 2010 – september 2011.

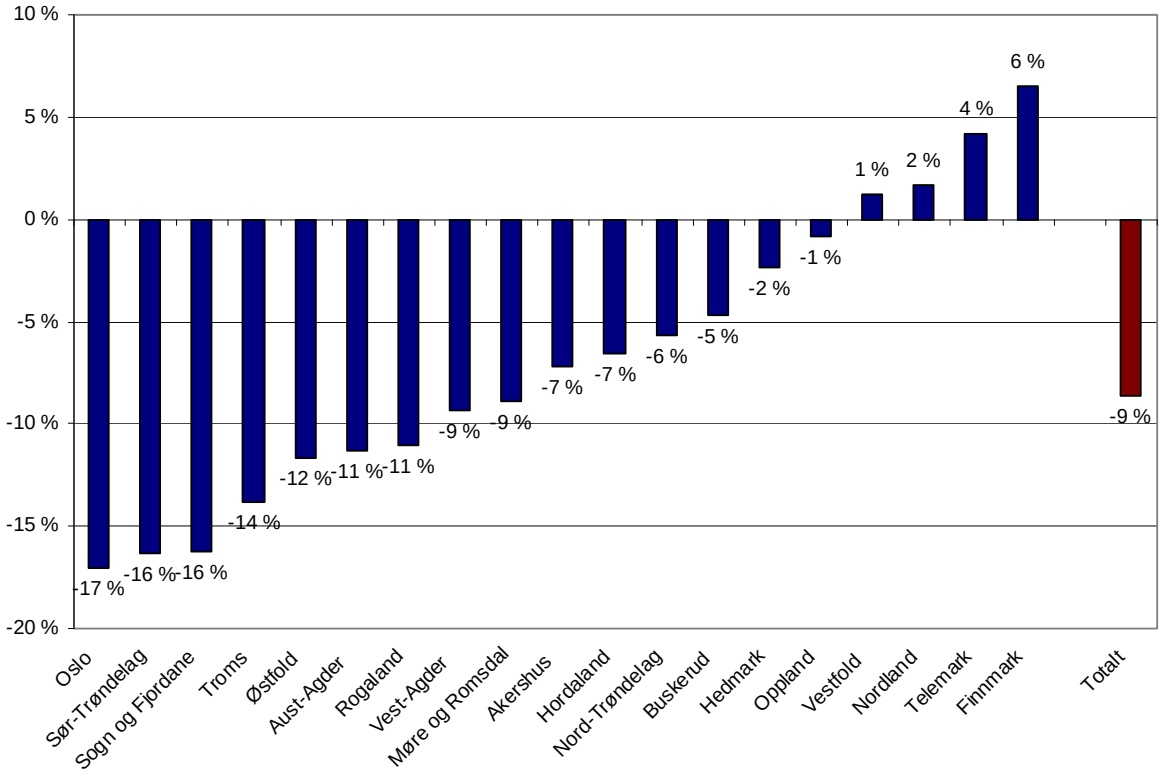

Kilde: NAV

Figur 7. Ledigheten i prosent av arbeidsstyrken etter fylke. September 2011.

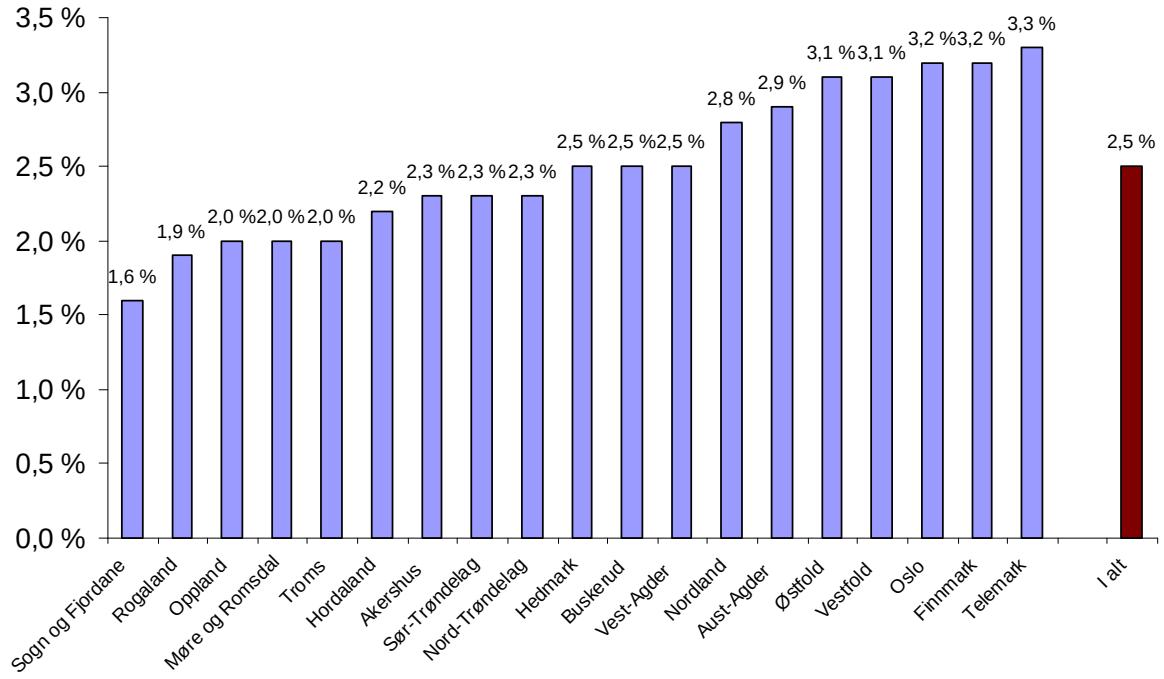

Kilde: NAV

Færre arbeidsledige svensker og polakker

Figur 8 viser tallet på arbeidsledige etter statsborgerskap for noen av de landene som er mest aktuelle for arbeidsinnvandring. Den relative nedgangen i antallet arbeidsledige fra september i fjor til september i år er størst blant finner (-25 %) og briter (-18 %), mens latviere (30 %) og litauere (22 %) har hatt størst oppgang. De to største arbeidsinnvandringsgruppene, Polen og Sverige, har hatt en nedgang i antallet arbeidsledige fra september i fjor til september i år med henholdsvis 16 og 15 prosent.

Figur 8. Registerte arbeidsledige etter statsborgerskap. Antall personer i september 2011 og prosentvis endring fra september 2010 til september 2011.

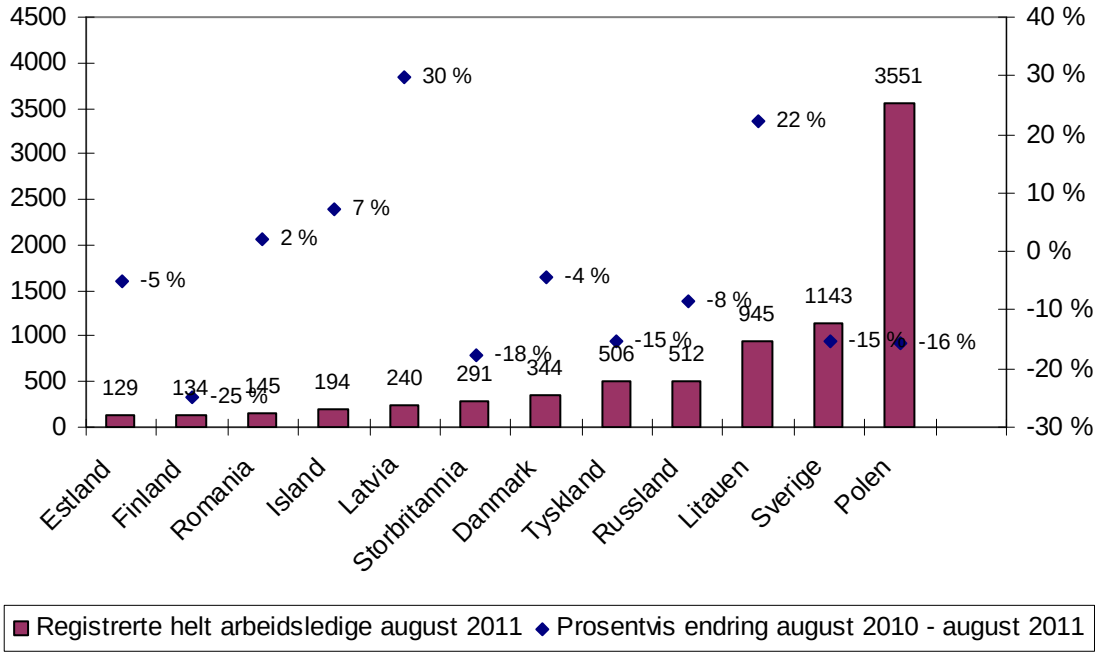

Kilde: NAV

Spesielle forhold ved månedsoppdateringen

Det er ingen kjente spesielle forhold som påvirker månedstallene for arbeidsmarkedet i september.

Figurvedlegg

Figur 9 og 10. Utviklingen i summen av registrerte arbeidsledige og ordinære tiltaksdeltakere innenfor yrkesgrupper (yrkesbakgrunn). Januar 2008 – september 2011. Januar 2008 = 100. Sesongkorrigerte tall.

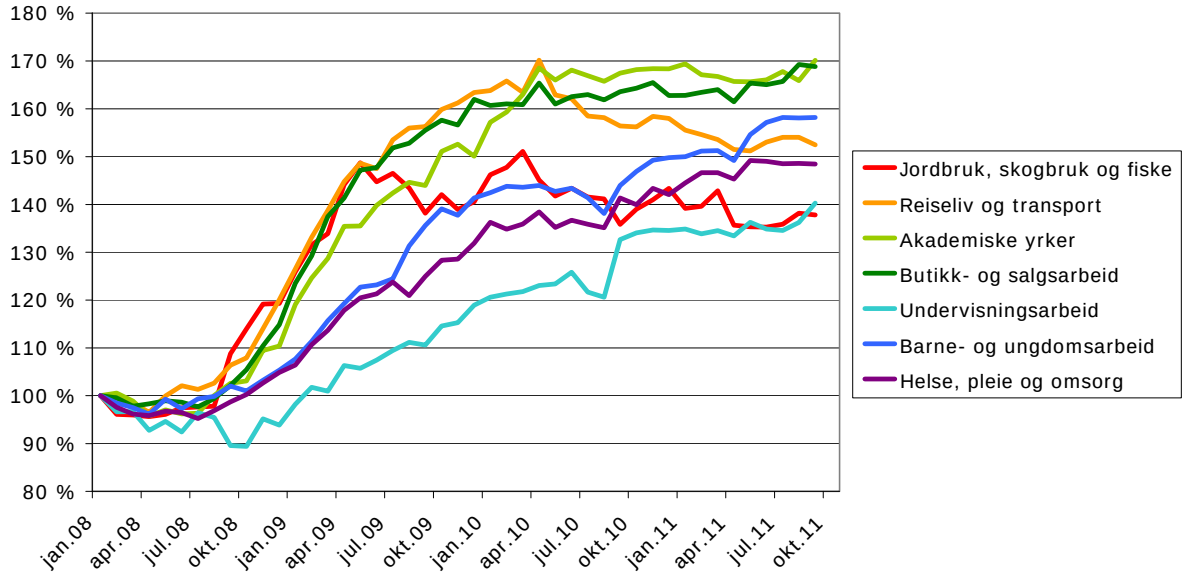

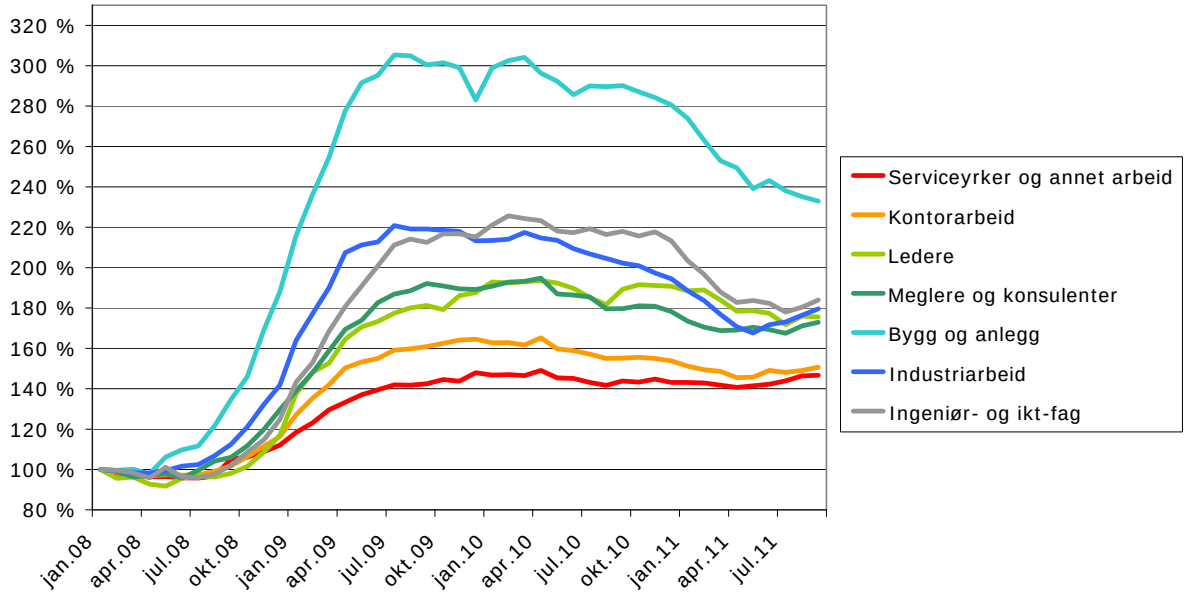

Kilde: NAV

Figur 11. Utviklingen i summen av registrerte arbeidsledige og ordinære tiltaksdeltakere i regioner. Januar 2008 – september 2011. Januar 2008 = 100. Sesongkorrigerte tall.

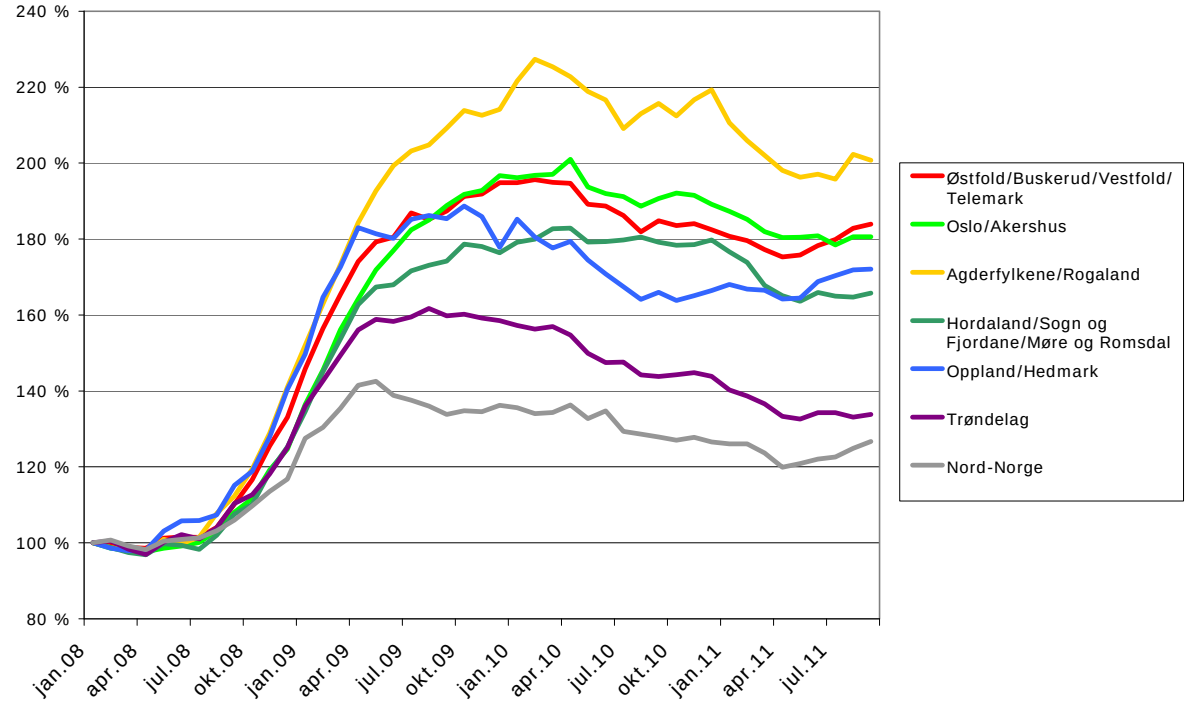

Kilde: NAV